

Инвестиционо-развојна банка
Републике Српске

Прва инвестициона конференција ИРБРС – Инвест Српска "Могућности и изазови привредног развоја Републике Српске"

-Закључци Конференције-

Инвестиционо-развојна банка Републике Српске и Влада Републике Српске, у партнерству са Prointerom ITSS, успјешно су организовали и реализовали *Прву инвестициону конференцију ИРБРС* која је понудила свеобухватан увид у могућности и изазове привредног развоја Републике Српске. Конференција је привукла пажњу великог броја учесника из јавног и приватног сектора, академске заједнице и партнерских институција Инвестиционо-развојне банке из региона и шире, а теме којима се бавила, показале су се изузетно садржајним и актуелним.

Имајући у виду очекивања од *Прве инвестиционе конференције*, у наставку се износе најзначајнији закључци и поруке конференције носиоцима одлучивања и креаторима политика у Републици Српској и Босни и Херцеговини:

Република Српска располаже значајним претпоставкама за **додатно афирмисање у пожељну дестинацију за инвестирање**. Достицању тог циља свакако ће допринијети велики инвестициони циклус који је најавила Влада Републике Српске у секторима енергетике, пољопривреде, туризма те инфраструктуру. Међутим, постоји потреба за:

- даљим јачањем домаћег привредног амбијента кроз наставак процеса дигитализације управе и дигиталне трансформације привреде;
- афирмисањем мреже подршке инвеститорима који улажу у домаћу привреду, као и јачањем подршке нашим предузећима приликом наступа на извозним тржиштима преко мреже представништва Републике Српске у иностранству и дипломатско-конзуларне мреже.

Ова мрежа треба бити ангажована и када је у питању промоција инвестиционих могућности и конкретних пројеката у Републици Српској. За ове потребе, мрежи представништава Инвестиционо-развојна банка припремиће и дистрибуирати преглед могућности инвестирања, са посебним освртом на пореске погодности које се нуде у односу на регион, и каталог конкретних пројеката у Републици Српској;

- подстицање дијаспоре на повратак и улагања у Републику Српску, пословно повезивање са домаћим предузећима, трансфер нових знања и технологија;
- институционалном и финансијском подршком за укључивање домаћих привредника у "европске ланце вриједности" и глобалне размјенске токове.

Из Владе Републике Српске најављење су и конкретне мјере за креирање повољнијег амбијента и за домаће и за иностране инвеститоре.

Интезивни технолошки развој, поред развојних потенцијала које пружају електро-енергетски сектор посебно у подручју тзв. *зелене енергије*, метало-прерађивачки, агро-индустријски, дрво-прерађивачки и сектор туризма, може бити **мотор укупног привредног развоја Републике Српске**. С тим у вези, неопходно је тражити могућности и пружити подршку како би ИТ сектор постао још активнији носилац привредног развоја, и препознатљиви извозни бренд Републике Српске. Ово прије свега кроз:

- подстицање домаћег ИТ сектора да развија сопствена софтверска рјешења што би довело до повећања степена финализације производње у овом подручју,
- подржавања високо технолошких start up предузећа, искључиво базираних на новим технологијама и знању кроз процесе кластеризације и њихово увезивање.

Када је у питању стимулисање домаће **пољопривреде** и повећање нивоа самодовољности производње у овој области, препоруке су сљедеће:

- повећање улагања у модернизацију и технолошку опремљеност пољопривредне производње,
- стимулисање и подржавање пројеката наводњавања обрадивих површина,
- повећања степена искоришћености обрадивог пољопривредног земљишта у Републици Српској.

Код **електро-енергетског сектора** указано је на потребу пружања:

- институционалне подршке изградњи енергетских потенцијала на бази зелене енергије из обновљивих извора.

Критични фактор успјешног привредног развоја Републике Српске препознат је у **доступности и континуираном развоју адекватних кадровских рјешења и система образовања уопште**. С тим у вези препоруке су сљедеће:

- ускладити студијске програме са захтјевима и потребама тржишта и привређивања у Републици Српској,
- развијати програме за доквалификацију и преквалификацију радника кроз јачање сарадње привреде и образовних институција.
- подстицање уписа дефицитарних занимања, посебно у области техничких и инжењерских наука, кроз програме стипендирања ученика и студената и њихово могуће повезивање са будућим послодавцима.

Развојне банке осигурале су пресудан допринос ублажавању посљедица пандемије вируса COVID-19. Дакле, ове финансијске институције **прате потребе и преференције привређивања**, али исто тако, својим ангажовањем **требају упутити инвестициону јавност**

на подручја са посебним потенцијалима будућег раста и развоја. Према закључцима конференције, додатни модалитети за финансирање привредног развоја виђени су у:

- даљем системском развоју и уређењу тржишта капитала, повећању његове конкурентности и профитабилности, на начине којим би се омогућило привлачења инвестиционих фондова,
- комбиновању различитих финансијских инструмената у јединствену финансијску понуду, а посебно у дијелу којим би биле подржане и стимулисане извозне активности домаћих предузећа и освајање нових тржишних простора,
- успостављању кредитне линије Инвестиционо-развојне банке Републике Српске намијењене финансирању повећања степена финализације домаће производње и стварању додане вриједности,
- даљем јачању сарадње између јавног и комерцијалног банкарског сектора у финансирању подручја од посебног развојног и националног интереса.

Такође, посебан изазов у наредном периоду представљаће успостављање и развој механизма за релаксирање перцепције политичког ризика од стране инвеститора која проистиче из сложеног политичког уређења БиХ, путем **адекватних инструмената осигурања од повезаних ризика** са овом појавом.

Јединице локалне самоуправе значајни су носиоци развојних приоритета и могу бити **генератори регионалног и укупног развоја Републике Српске**. Међутим, поред већ традиционалних, постоји потреба за додатном диверзификацијом извора у њиховом финансирању. Ту се прије свега мисли на:

- веће ангажовање локалних заједница на повлачењу бесповратних средстава из европских фондова и од других донаторских институција према својим приоритетима који се, опет вертикално интегришу са развојним и стратешким потребама Републике Српске,
- омогућавање стручне подршке локалним администрацијама код припреме конкретних пројектних рјешења путем ангажовања пројектантских кућа, уз помоћ надлежних институција,
- њихово ангажовање на привлачењу и стварању претпоставки за успјешну реализацију пројеката индивидуалних инвеститора, и домаћих и страних.

Током конференције препозната је потреба даљег јачања **институционалних и људских капацитета** у локалним администрацијама за припрему конкурентних пројектних приједлога и њихову ефикасну имплементацију, те за успостављање и одржавање контаката и сарадње са инвеститорима на реализацији њихових пројеката. **Формирање револвинг фонда за подршку реализацији пројеката** једна је од могућности којом би се значајно олакшало локалним заједницама обезбјеђивање средстава суфинансирања и префинансирања пројектних активности код међународних донатора.

Завршно, критични фактори и могућности привредног развоја Републике Српске леже у њеном **добром геостратешком положају**, близини европског тржишта и могућностима да се кроз даљу пословну интеграцију и повезивање са Србијом омогући инвеститорима бесцарински приступ руском и евро-азијским тржиштима, затим **доступности природних ресурса**, посебно у подручју обновљивих извора енергије, **макроекономској стабилности и стабилности финансијског сектора**. Међутим, кључни развојни изазови повезани су са **демографским кретањима, недостатком свеобухватне монетарне политике, политичким ризиком** као и **неусклађеношћу образовног система са потребама тржишта рада** иако су помаци и на том пољу присутни.

Дакле, кључни правци привредног развоја Републике Српске препознати су у:

1. стимулисању инвестиција у областима обновљивих извора енергије, пољопривреде, ИТ индустрије и туризма,
2. дигитализацији привређивања и управљања,
3. континуираном развоју људских ресурса,
4. јачању промоције инвестиционих потенцијала Републике Српске.

За постизање циљева привредног развоја и потпуну трансформацију Републике Српске у динамичну и отворену економију потребан је координисани напор и потпуна синергија свих носиоца развоја међу којима се, својом улогом, значајем и досадашњим резултатима посебно издваја Инвестиционо-развојна банка Републике Српске. Неопходно је осигурати континуирано проактивно дјеловање у односу на стварна и потенцијалан кризна стања, како би се **проблеми претворили у изазове, а изазови у конкретне развојне прилике**.

У циљу заједничке израде конкретних мјера, у року од 15 дана, закључке конференције, Инвестиционо-развојна банка Републике Српске упутиће Влади Републике Српске на разматрање.